

JUBILEUM Al lang niet meer in ijskoude kerk met matige verlichting

Matthäus Passion Edam: 25e editie in huidige stijl, maar al tachtig jaar oud

Een uitbundig feestje vieren is niet gepast tijdens een avond waarop het lijdensverhaal van Jezus Christus centraal staat. Toch is de uitvoering van de Matthäus Passion op Goede Vrijdag in Edam een memorabele. Het is namelijk de 25e keer sinds het muzikale evenement in de Grote Kerk nieuw leven is ingeblazen.

Hans Swierstra
hans.swierstra@mediahuis.nl

Edam ■ „Toch hebben we vanwege het jubileum wel een extraatje”, vertelt Caecilia van Stigt, voorzitter van Stichting Matthäus Passion Edam. „Direct aansluitend wordt het motet 'Ecce quomodo moritur justus' van Jacob Handl gezongen. Dat duurt vier, vijf minuten. Nee, dat is geen stijlbreuk met de Matthäus, hoor”, zegt ze. „Het is een soort toegift”, aldus Jan Sparreboom, tot vorig jaar een kwart eeuw lang bestuurslid en tegenwoordig vrijwilliger.

Thuis bij laatstgenoemde zijn beiden aangeschoven om te vertellen over de rijke historie van de Edammer Matthäus Passion. Die is in twee delen te splitsen: de periode 1946-1964 en de huidige reeks, die rond de eeuwwisseling een aanvang nam. Die oude versie vond altijd plaats op tweede paasdag. Sparreboom: „Dat ging destijds in samenwerking met Purmerend. Koorleden van Zang Edam, het Oratoriumkoor Purmerend en het jongenskoor Edam en Purmerend deden toen de uitvoering, met het Noord-Holland Philharmonisch Orkest.”

Verbouwing

Naar verluidt zaten destijds wel achttienhonderd bezoekers in de soms ijskoude kerk om te genieten van het achttiende-eeuwse oratorium van Johann Sebastian Bach. Sommigen namen zelfs een eigen stoel mee. Na achttien jaar kwam er plots een einde aan de traditie, omdat de kerk vanaf dat moment grondig verbouwd werd. Opmerkelijk is dat pas in 1999 het plan werd opgevat om de draad weer op te pakken. „Ik weet wel dat de verbouwing van de kerk lang heeft geduurd”, zegt Sparreboom, die net als Van Stigt geen antwoord weet op de vraag waarom Edam zo lang verstoken bleef van de Matthäus.

Beiden raden aan voormalig bestuurslid John van Voorst te bellen, die als jongetje in de beginjaren meezong en wiens vader Jan

Bezoekers op weg naar hun plaats voorafgaand aan de Matthäus Passion van 2019.

ARCHIEFFOTO ERIK RIETMAN

in die tijd voorzitter was. Dat blijkt een goed idee. „Die verbouwing van de kerk duurde inderdaad lang, hoor. Ik denk wel tot rond 1980”, zegt Van Voorst. „Ergens in de jaren tachtig is vervolgens nog iets geprobeerd met een uitvoering in verkorte vorm, maar dat is niet aangeslagen. Daarna is het een beetje weggeëbd.”

Het is aan Edith Riemersma en Margy van Dijk te danken dat de Edamse passie weer op de kaart werd gezet. Van Stigt: „Dat begon in 1998 met een Matthäus in de Grote Kerk met Amsterdamse uitvoerenden. Edith en Margy zagen kansen om er weer een Edamse uitvoering van te maken. In Leipzig ontmoetten ze dirigent Stephen Kavelaar, die ze hiervoor hebben benaderd. John van Voorst hielp vervolgens mee met de oprichting van de Stichting Matthäus Passion Edam.”

Het leidde tot een uitvoering in 1999. „Het was een probeersel”, zegt Van Stigt. „Maar iedereen was meteen enthousiast. De doorstart was daarmee een feit. Er ging nog wat voorbereidingstijd aan vooraf, maar in 2001 stond de tweede Matthäus van de 'moderne tijd' op het programma en sindsdien kon de uitvoering alleen in de coronajaren 2020 en 2021 niet doorgaan.

Spotje

Het evenement werd vervolgens steeds professioneler. „Er is denken valt onder meer aan de wijze van

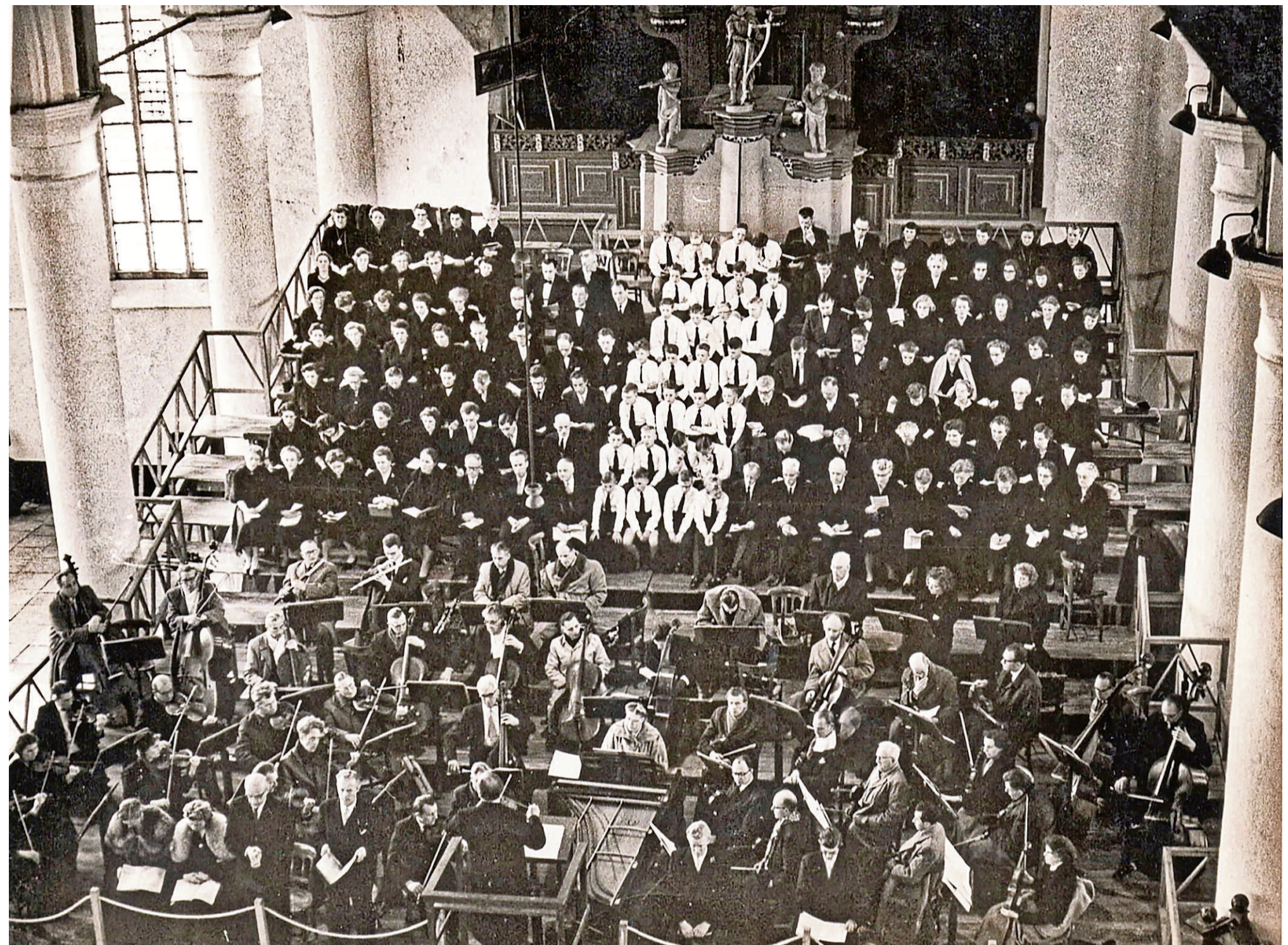
Dirigent Fokko Oldenhuis tijdens een repetitie in 2022 in kerkgebouw De Swaan.

ARCHIEFFOTO PASCAL FIELMICH

verlichting en de verwarming in de kerk. „Ik zie nog hoe John van Voorst een spotje boven de kansel ophing”, zegt Sparreboom lachend. „En we hadden van dat akelige blauwe PL-licht. Nu is er een professioneel bedrijf dat elk jaar de verlichting aanbrengt aan het plafond.” Van Stigt. „En dat in combinatie met de kaarsen, want die zijn altijd gebleven.”

Daarnaast is het behaaglijker. Van een ijskoude kerk zoals in de beginjaren is geen sprake meer. Sparreboom: „Al is er weinig aan te doen als er een noordenwind pal

tegen het portaal slaat.” De kerk heeft nu vloerverwarming en die zorgt ervoor dat niemand hoeft te bibberen. „Twee dagen voor de uitvoering, op woensdag, zetten we de verwarming aan. Dan is het op donderdag al zeventien, achttien graden. Het is wel een kostenpost, maar je kunt een violist niet met koude vingers laten spelen.” Zo'n twintig vrijwilligers zijn in touw om de uitvoering voor te bereiden, plus de vijf bestuursleden, per slot van rekening ook vrijwilligers. „Er is veel te doen. Denk alleen maar aan de achthon-

De Matthäus Passion in 1957 in de Grote Kerk.

FOTO STICHTING MATTHÄUS PASSION EDAM

„Je kunt een violist niet met koude vingers laten spelen

Caecilia van Stigt

Caecilia van Stigt en Jan Sparreboom in de Grote Kerk.

FOTO MARCO BAKKER

derd stoelen die moeten worden neergezet. Verder worden er maten over de grafstenen heen gelegd. Uit heel Edam komen mensen opdraven om de handen uit de mouwen te steken, en ook uit Volendam trouwens.”

Trouw

Van Stigt prijst bovendien de sponsors die het evenement al jaren trouw zijn. „Die staan in elk geval alweer borg voor vijftig stoelen. Daarnaast zijn er sponsors die doneren om genoemd te worden in het programmaboekje. Onze kos-

ten worden elk jaar hoger en we mogen als stichting niet een te hoge reserve hebben. De begroting voor 2027 is overigens al gemaakt, hoor.” Nadat dirigent Kavelaar zijn baton in 2019 had neergelegd, is de muzikale leiding in handen van

Fokko Oldenhuis. De Utrechter moest eerst twee jaar knarsetandend toezien hoe de coronapandemie een dikke streep zette door de uitvoering, maar in 2022 kon hij eindelijk losgaan. Het wordt nu alweer zijn vijfde editie met het Matthäus Koor Edam, barokorkest

The Northern Consort en het kinderkoor van de Academy of Vocal Arts. De solisten zijn Jan Willem Schaafsma (evangelist), Pierre Mak (Christus), Agnes van Laar (sopraan), David van Laar (alt), Robert Muuse (bas) en Sander de Jong (tenor).

Kaartverkoop

De uitvoering van de Matthäus Passion in de Grote Kerk in Edam is op Goede Vrijdag, 3 april, om 19.30 uur. Kaarten à 42,50 euro zijn verkrijgbaar via de website matthaus-passion.com.

„Ik zie nog hoe John van Voorst een spotje boven de kansel ophing

Jan Sparreboom